

נתונים על תעסוקת נשים במרכז מול פריפריה

כתיבה: ד"ר מיכל לרר וד"ר נלי כפיר | אישור: אורלי אלמגור-לוטן
תאריך: י' בסיון, 9 ביוני 2022

סקירה

תוכן עניינים

1	תמצית	1
3	רקע	1
3	הגדרות	2
6	נתוני תעסוקה טרום התפרצות משבר הקורונה (2019)	3
9	3.1 שכר	
12	נתוני תעסוקה לאחר התפרצות משבר הקורונה (2021)	4
15	4.1 מעמד בעבודה	
17	4.2 היקף משרה	
18	4.3 שכר	
21	4.4 נידות לעבודה	

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת לימור מגן תלם והוא מציג נתונים על תעסוקת נשים בפילוח לפי נפות, בדגש על הבחנה בין נפות פריפריאלות לנפות האחרות. המסמך הוא עדכון של מסמך קודם שנכתב בנושא בשנת 2018. בעוד המסמך הקודם הביא את נתוני התעסוקה לפי המחוזות השונים בישראל, המסמך הנוכחי עורך את ההשוואה על בסיס החלוקה המינהלית של משרד הפנים לנפות. ההבחנה בין נפות הפריפריה לנפות המרכזיות יותר נעשית בהתאם להחלטת ממשלה מס' 667 אשר מגדירה את אזורי הפריפריה בהתאם למדד משולב, המשקלל את מדד הפריפריאליות והמדד החברתי-כלכלי של הלמ"ס. מעבר לנתונים על שיעורי התעסוקה, במסמך מובאים גם נתונים על שכר, מעמד בעבודה, היקפי משרה וניידות לעבודה.

על מנת להציג את תמונת המצב העדכנית ביותר, המסמך כולל נתונים לשנת 2021. עם זאת, בשל העובדה שבשנה זו שוק העבודה עדיין הושפע ממגפת הקורונה, בחרנו להביא גם חלק מהנתונים המעודכנים ביותר עד לפרוץ המגפה – נתוני 2019; כמו כן, בשל השפעת מגפת הקורונה על שוק העבודה ובפרט נוכח המצבים התעסוקתיים הייחודיים שאפיינו את תקופת הקורונה (בעיקר הוצאת כמות גדולה של עובדים לחופשה ללא תשלום לפרקי זמן ממושכים יחסית), נתוני 2019 ו-2021 מוצגים בנפרד. בהקשר זה יודגש, כי המסמך אינו עורך השוואה בין נתוני התעסוקה טרם התפרצות המגפה ולאחריה. כמו כן יצוין כי המסמך מבוסס בעיקר על סטטיסטיקה תיאורית, למעט בדיקות בודדות שנשענו על ניתוחים סטטיסטיים. להלן הממצאים המרכזיים העולים מהמסמך, בחלוקה לפי נושאים.

שיעורי התעסוקה:

- **בשנת 2019, כמעט בכל הנפות – פריפריאליות ומרכזיות כאחד – ובשתי קבוצות האוכלוסייה – היהודית והערבית (ככל שקיימים לגביה נתונים) – שיעורי התעסוקה בקרב הנשים נמוכים משיעורי התעסוקה בקרב הגברים. במיוחד יצוינו הפערים המשמעותיים בין שיעורי תעסוקת נשים ושיעורי תעסוקת גברים באוכלוסייה הערבית.** לדוגמא, בנפת עכו שיעורי התעסוקה של גברים ונשים באוכלוסייה היהודית עומדים על 71.6% ו-61.5%, בהתאמה ושיעורי התעסוקה של גברים ונשים באוכלוסייה הערבית עומדים על 64.4% ו-38.1%, בהתאמה. בנפת חיפה שיעורי התעסוקה של גברים ונשים באוכלוסייה היהודית עומדים על 63.7% ו-57.6%, בהתאמה ושיעורי התעסוקה של גברים ונשים באוכלוסייה הערבית עומדים על 65.5% ו-44.8%, בהתאמה.

- **בחינת הפערים המגדריים בשיעורי התעסוקה בקרב כלל האוכלוסייה מלמדת כי הפער המגדרי מצטמצם ככל שמתקדמים לעבר נפות מרכזיות יותר (מגמה זו נצפתה בשנת 2019 אולם לא נצפתה בשנת 2021). עם זאת, כאשר בוחנים כל אוכלוסייה בנפרד, זו היהודית וזו הערבית, עולה שונות רבה בין הנפות, הן הפריפריאליות והן המרכזיות יותר, באופן אשר לא מאפשר להצביע על מגמה מובהקת.**

שיעורי הבלתי מועסקים:

- **כאשר בוחנים את כלל האוכלוסייה הפער המגדרי גדל עם ההתקדמות לעבר נפות מרכזיות יותר. יחד עם זאת, כאשר בודקים כל קבוצת אוכלוסייה בנפרד, עולה מגמה מעורבת. בקרב האוכלוסייה הערבית,**

שיעור הבלתי מועסקות בשנת 2019 גדול משיעור הבלתי מועסקים וזאת בכל הנפות - אך לא ניתן להצביע על מגמה מובהקת באשר להבדלים מובהקים בין הנפות הפריפריאליות לנפות המרכזיות. בקרב האוכלוסייה היהודית, ישנן נפות בהן שיעור הבלתי מועסקים גדול משיעור הבלתי מועסקות וישנן נפות שהמצב בהן הפוך. למשל בנפת חדרה, שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה היהודית עמד על 4.8% עבור נשים ו-3.7% עבור גברים; ובנפת יזרעאל, שיעור הבלתי מועסקים בקרב הנשים ובקרב הגברים עמד על 3.9% ו-4%, בהתאמה.

נתוני שכר:

- מהנתונים המוצגים במסמך עולה כי יש הבדלים בין השכירים היהודים לערבים בכל הנוגע לפערי שכר מגדריים ובין נפות:
- **בקרב היהודים:** מהמסמך עולה עם ההתקדמות מנפות פריפריאליות לעבר נפות מרכזיות יותר, השכר החודשי הממוצע עולה כמעט באופן עקבי, הן עבור שכירים והן עבור שכירות. לדוגמה, בשנת 2019 השכר החודשי הממוצע של שכירות בנפת גולן עמד על 6,748 ש"ח בעוד השכר החודשי הממוצע של שכירות בנפת תל אביב עמד על 10,728 ש"ח; בכל הנפות שכרם של השכירים היהודים היה גבוה משכרן של השכירות היהודיות. ככלל, **בקרב השכירים היהודים בנפות המרכזיות פערי השכר המגדריים (נומינליים ובאחוזים) גדולים מאשר בנפות הפריפריאליות.**
- **בקרב הערבים:** בקרב השכירים הערבים לא מצאנו מגמה דומה לפיה השכר הממוצע בנפות המרכזיות גבוה מזה שבנפות הפריפריאליות, לא בקרב השכירים ולא בקרב השכירות; גם בקרב השכירים הערבים שכרם של גברים גבוה מזה של נשים בכל הנפות, אם כי לא ניתן להצביע על מגמה ברורה: יש נפות מרכזיות בהן פער השכר המגדרי גבוה יותר בהשוואה לנפות פריפריאליות ויש גם מקרים הפוכים.

היקפי משרה:

בכל הנפות שיעור הגברים העובדים בדרך כלל בהיקף מלא עולה על שיעור הנשים העובדות במשרה מלאה (בקירוב, 80%-90% בקרב הגברים; וכ-60%-70% בקרב הנשים). בהתאם, בכל הנפות שיעור הנשים המועסקות בהיקף חלקי עולה על שיעור הגברים העובדים באופן זה. נראה כי בנפות הפריפריה שיעור הנשים העובדות בהיקף חלקי מעט גדול יותר בהשוואה לנפות המרכז. קרי, בנפות המרכזיות יש יותר נשים אשר עובדות בהיקף מלא.

מעמד בעבודה: על פי נתוני הלמ"ס, בכל המחוזות יש פחות עצמאיות מעצמאים. אמנם יש הבדלים מסוימים בין המחוזות ביחס לשיעור העצמאים בהם, אולם לא בולטים הבדלים משמעותיים בין הפריפריה למרכז.

ניידות לעבודה: בכל הנפות - פריפריאליות ומרכזיות - שיעור המועסקות העובדות בתוך נפת המגורים שלהן גבוה משיעור המועסקים הגברים העובדים בתוך נפת המגורים שלהם. בהתאם, ברוב המקרים שיעור גבוה יותר מבין הגברים מועסקים מחוץ לנפת המגורים - בתוך המחוז או מחוצה לו. מכאן שגברים נוסעים יותר מנשים למקום העבודה.

1. רקע

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת לימור מגן תלם ומובאים בו נתוני תעסוקה והכנסה של גברים ונשים בהשוואה בין אזורי הפריפריה למרכז. המסמך הוא עדכון למסמך שנכתב בשנת 2018, שכותרתו נתונים על תעסוקת נשים בישראל – השוואה בין מחוזות המרכז למחוזות הפריפריה¹. בעוד המסמך הקודם הביא את נתוני התעסוקה לפי המחוזות השונים בישראל, תוך מתן דגש להבדלים בנתוני התעסוקה בין מחוזות הפריפריה למרכז, המסמך הנוכחי עורך את ההשוואה בין הפריפריה למרכז בהתבסס על החלוקה המינהלית לנפות (ראו בהמשך). כמו כן, במסמך מובאים נתונים על שכר, מעמד בעבודה (שכירים/עצמאיים), היקפי משרה וניידות לעבודה. יצוין כי ככלל, הנתונים אשר מובאים במסמך זה הם כמותיים ואין בהם כדי להעיד על השתלבותן האיכותית של נשים בתעסוקה.

לצורך כתיבת המסמך, מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: הלמ"ס) בבקשה לקבל עיבוד מיוחד לנתוני התעסוקה של נשים שבסקר כוח-אדם על פי פילוח גיאוגרפי ברמת הנפה, לשנים 2020 ו-2021. נתוני התעסוקה הללו שימשו לשתי מטרות: לבחון הבדלים בין גברים לנשים בנפות השונות (פריפריאליות ומרכזיות); ולבחון הבדלים בנתוני התעסוקה בין יהודים וערבים בקרב שני המינים, בנפות השונות.

על מנת להציג את תמונת המצב העדכנית ביותר, המסמך כולל נתונים לשנת 2021. עם זאת, לאור העובדה שבשנה זו שוק העבודה עדיין הושפע ממגפת הקורונה, בחרנו להביא בנוסף גם חלק מהנתונים המעודכנים ביותר עד לפרוץ המגפה – נתוני 2019; בשל השפעת מגפת הקורונה על שוק העבודה ובפרט נוכח המצבים התעסוקתיים הייחודיים שאפיינו את תקופת הקורונה (בעיקר יציאה לחופשה ללא תשלום – חל"ת – למשך תקופות ממושכות) – נתוני 2019 ו-2021 מוצגים בנפרד. בהקשר זה יודגש, כי המסמך כולל נתונים לגבי שתי תקופות הזמן, אולם הוא אינו עוסק בהערכת השפעות הקורונה על התעסוקה ואינו עורך השוואה בין נתוני התעסוקה טרם התפרצות המגפה ולאחריה.

בכל תקופה ייבחנו נתוני התעסוקה תוך התייחסות למשתנים של מגדר, נפה וקבוצת אוכלוסייה.

2. הגדרות

כאמור, מסמך זה מבוסס על נתונים כמותיים מתוך סקר כוח-אדם שעורכת הלמ"ס. אוכלוסיית הסקר היא האוכלוסייה הקבועה של מדינת ישראל בגילים 15 ומעלה, כולל תושבים ביישובים הישראליים באזור יהודה והשומרון. נתוני הסקר מבוססים על ההגדרות הבאות:² **כוח העבודה:** בני 15 ומעלה שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע. **מועסקים** הנם בני 15

¹ מיכל לרר, [נתונים על תעסוקת נשים בישראל- השוואה בין מחוזות המרכז למחוזות הפריפריה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 21 באוקטובר 2018.

² הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [סקר כוח אדם 2019: הגדרות, סיווגים והסברים](#), תאריך כניסה: 7 בפברואר 2022.

ומעלה שעבדו בישראל או בחו"ל לפחות שעה אחת בשבוע הקובע בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת. קבוצת המועסקים מורכבת משלוש קבוצות משנה: עובדים בהיקף מלא, עובדים בהיקף חלקי ומי שנעדרו זמנית מעבודתם. בתקופת הקורונה הקבוצה השלישית גדלה מאוד.³ **בלתי מועסקים** הם אנשים בני 15 ומעלה שלא עבדו כלל בשבוע הקובע ושחיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות שקדמו לפקידתם בסקר, כגון על ידי רישום בלשכת עבודה של שירות התעסוקה או פנייה למעסיק, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינים לעבודה").

אשר למונח "אזור פריפריה" - הרי שיכולות להיות לו הגדרות ומשמעויות שונות, המתייחסות הן להיבט הגיאוגרפי של ריחוק מהמרכז והן להיבט החברתי-כלכלי. **מסמך זה מתבסס על הגדרה המשלבת בין שני ההיבטים הללו, כפי שמופיעה בהחלטת הממשלה מס' 667 מתאריך 4 באוגוסט 2013 בנושא "הגדרת אזורים וישובים בעלי עדיפות לאומית"**.⁴ החלטה זו מגדירה את אזורי הפריפריה בהתאם למדד משולב, המשקלל את מדד הפריפריאליות והמדד החברתי-כלכלי של הלמ"ס. **מדד הפריפריאליות** מגדיר פריפריה כ"אזור מרוחק מאפשרויות (כגון שווקים ומקומות תעסוקה), פעילויות (כגון עבודה, השכלה, קניות ופנאי) או נכסים הקיימים בכל האזורים, כולל באזור עצמו".⁵ מדד זה משקף את קרבתן של רשויות מקומיות לריכוזי האוכלוסייה בארץ ולפיכך לעוצמת הפעילות הכלכלית בהם ומדרג אותן על טווח שבין הפריפריאלי ביותר (1) למרכזי ביותר (10).⁶ **המדד החברתי-כלכלי** נמדד באמצעות שילוב של תכונותיה הבסיסיות של האוכלוסייה בתחומים האלה: הרכב דמוגרפי, השכלה וחינוך, רמת חיים, תעסוקה וגמלאות.⁷

בהתייחס לאזורי פריפריה, המסמך עושה שימוש בהגדרה המופיעה בהחלטת ממשלה מס' 667, המבוססת על מדד משולב המשקלל את מדד הפריפריאליות ואת המדד החברתי-כלכלי של הלמ"ס

³ לפי הגדרות הלמ"ס, הקבוצה של נעדרים זמנית כוללת את מי שנעדרו זמנית מעבודתם הרגילה במשך כל השבוע הקובע עקב מחלה, חופשה, שירות מילואים, צמצום בהיקף העבודה, סכסוך עבודה, הפסקה זמנית של העבודה (עד 30 יום) וכו'. נכללים בקבוצה זו גם מי שנעדרו יותר מחדש אם נשמרה זיקתם למקום העבודה, כלומר אם בתום תקופת ההיעדרות מובטחת חזרתם לעבודה אצל אותו מעסיק. בתקופת הקורונה קבוצה זו גדלה עקב היקף העובדים אשר הוצאו לחל"ת. להבנתנו, מי שפוטר, מי שמקום עבודתם נסגר ולא חיפשו עבודה אחרת או מי שיצאו לחל"ת וזיקתם למקום העבודה לא נשמרה, לא יכללו בכוח העבודה (לא בקבוצת המועסקים ולא בקבוצת הבלתי מועסקים). להרחבה על כלל ההגדרות ראו כאן: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [סקר כוח אדם - הגדרות סיווגים והסברים](#).

⁴ החלטת ממשלה מס' 667, [הגדרת יישובים ואזורים כבעלי עדיפות לאומית](#), 4 באוגוסט 2013 בהתאם לפרק כ"ו "אזורי עדיפות לאומית" לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), [התשס"ט-2009](#). תוקף החלטת הממשלה הוארך בהחלטות ממשלה 3738 ו-419, האחרונה תקפה עד 2 למרץ 2022 וקובעת כי "על אף שינויים קלים שחלו בדירוג של חלק מהיישובים, אין בהם כדי לשנות את זהות היישובים שנכללו בנפות הפריפריאליות, המהוות את חלקה הארי של מפת העדיפות הלאומית הכללית."

⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [מדד הפריפריאליות של יישובים ושל רשויות מקומיות 2015](#), פרסום- פרק המבוא, עמוד 11, 11 באפריל 2019.

⁶ לפירוט המלא של שיטת החישוב ראה: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [מדד הפריפריאליות של יישובים ושל רשויות מקומיות 2015](#), פרסום- פרק המבוא, עמוד 11, 11 באפריל 2019.

⁷ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [איפיון יחידות גיאוגרפיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2017](#), הודעה לתקשורת, 15 בדצמבר, 2020.

השקול של המדד המשולב נעשה ברמת הנפות המנהליות כהגדרתן על ידי משרד הפנים. לפי דירוג זה יש שש נפות המוגדרות כפריפריאליות: במחוז דרום - באר שבע; ובמחוז צפון - רמת הגולן, צפת, עכו, כנרת ויזרעאל

כפי שכתוב בהחלטת הממשלה, המדד המשולב מחושב כמכפלת שני הממוצעים שהתקבלו, ו"מבטא את העדפת הממשלה לעידוד וחיזוק נפות השוליים הגיאוגרפיים והחברתיים-כלכליים". השקול של המדד המשולב נעשה ברמת הנפות המנהליות כהגדרתן על ידי משרד הפנים. לפי הדירוג הזה יש שש נפות המוגדרות כפריפריאליות לפי הציון שקיבלו, ועל כן כלולות ב"אזורי עדיפות לאומית". נפות אלו כוללות במחוז דרום את נפת באר שבע, ובמחוז צפון את נפות: גולן, צפת, עכו, כנרת ויזרעאל.

הטבלה הבאה מציגה את דירוג הנפות בישראל לפי המדד המשולב, כפי שהוא מופיע בהחלטת הממשלה, בשילוב עם נתוני הלמ"ס (ממוצע לשנת 2020) על גודל אוכלוסיית הנפה.⁸ הטבלה מציגה גם את שיעור האוכלוסייה היהודית מתוך אוכלוסיית כל נפה, שכן נתוני התעסוקה, בפרט של נשים, משתנים מאוד בין האוכלוסייה היהודית והערבית. בחלקים בהם יש התייחסות לאזור יהודה ושומרון, הכוונה רק לאוכלוסייה היהודית החיה באזור. לשם הנוחות, הנפות הפריפריאליות מסומנות בכחול והיתר באפור. ככל שהערך של המדד המשולב נמוך יותר – כך הנפה יותר פריפריאלית. הנפות בטבלה זו ובטבלאות ההמשך לאורך המסמך מסודרות לפי סדר פריפריאליות יורד, כפי שמשקף במדד המשולב- כלומר הנפות העליונות הן הפריפריאליות ובחלק התחתון של הטבלה מופיעות הנפות המרכזיות יותר.

טבלה 1: נפות בישראל לפי המדד המשולב להגדרת אזור כפריפריאלי וב"עדיפות לאומית", אוכלוסייה המתגוררת בהן ומתוכה - שיעור האוכלוסייה היהודית

נפה	המדד המשולב (2021)	אוכלוסיית הנפה (2020, באלפים)	חלקה של האוכלוסייה היהודית מתוך כלל אוכלוסיית הנפה
גולן	8.82	52	45.6%
צפת	14.13	123	85%
עכו	14.41	656.6	30.5%
באר שבע	15.68	778.1	57.4%
כנרת	16.57	115.2	65.9%
יזרעאל	18.79	533	42.2%
יהודה ושומרון	22.29	441.6	97.9%
חדרה	25.65	470.8	53.9%
ירושלים	27.30	1,171.6	66.3%
אשקלון	28.67	566.2	90.8%
חיפה	33.94	591.9	78.2%
השרון	37.36	488.8	74%
רחובות	43.81	623.5	93.9%

⁸ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [השנתון הסטטיסטי לישראל 2021 - לוח 2.19 - אוכלוסייה לפי קבוצת אוכלוסייה, דת גיל ומין, מחוז ונפה - 4 ביולי, 2021](#).

חלקה של האוכלוסייה היהודית מתוך כלל אוכלוסיית הנפה	אוכלוסיית הנפה (2020, באלפים)	המדד המשולב (2021)	נפה
84.3%	360.9	44.38	רמלה
90.9%	777.4	51.49	פתח תקווה
92.1%	1,459.5	58.24	תל אביב

על פי נתוני הטבלה, נפות גולן, צפת, עכו, באר שבע, כנרת וזרעאל מוגדרות כפריפריאליות, בסדר יורד מהפריפריאלית ביותר (נפת הגולן).⁹ הנפה המרכזית ביותר, שהיא גם בעלת האוכלוסייה הגדולה ביותר (רובה המכריע יהודית) היא נפת תל אביב.

3. נתוני תעסוקה טרום התפרצות משבר הקורונה (2019)

בשנת 2019 שיעור התעסוקה הכללי של בני ה-15 ומעלה עמד על 61.1%. זאת כאשר בקרב הגברים שיעור התעסוקה עמד על 65.1% ובקרב הנשים השיעור עמד על 57.2%.

להלן ריכוז הנתונים על מצב התעסוקה של גברים ונשים בכלל האוכלוסייה, באוכלוסייה היהודית ובאוכלוסייה הערבית, בפילוח לפי נפות. ההתייחסות הנפרדת לשתי קבוצות האוכלוסייה נובעת מההבדלים המשמעותיים בשיעורי התעסוקה בשני המגזרים, בעיקר אצל נשים. כפי שעולה מהטבלה, הבדלים אלה באים לידי ביטוי בצורה שונה בנפות שונות. עם זאת, כפי שיוזגם להלן, המידע על שיעורי התעסוקה באוכלוסייה הערבית אינו קיים בעבור רוב הנפות, גם אלה בעלות שיעור גבוה יחסית של אוכלוסייה ערבית. לפי הלמ"ס הדבר נובע מהיעדר נתונים או מממהימנות סטטיסטית נמוכה של הנתונים הקיימים.¹⁰

בשנת 2019 שיעור התעסוקה הכללי של בני ה-15 ומעלה עמד על 61.1%

⁹ יצוין כי גם לפי ההצעה להחלטה "הגדרת יישובים ואזורים כבעלי עדיפות לאומית" מ-2022 המפה הכללית של נפות הפריפריה הגיאוגרפית לא השתנה.

¹⁰ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תכתובת מייל בתאריך 31 במרץ, 2022.

טבלה 2: שיעורי התעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה, מין ונפה, בני 15 ומעלה, 2019¹¹

שיעור התעסוקה באוכלוסייה הערבית			שיעור התעסוקה באוכלוסייה היהודית			שיעור התעסוקה בכלל האוכלוסייה		נפה
הפער בשיעורי התעסוקה (בנקודות האחוז)	נשים	גברים	הפער בשיעורי התעסוקה (בנקודות האחוז) ¹²	נשים	גברים	נשים	גברים	
			3.6	74.7%	78.3%	52.3%	66.6%	גולן
			8.8	58.6%	67.4%	61.7%	67.1%	צפת
26.3	38.1%	64.4%	10.1	61.5%	71.6%	46.6%	67.0%	עכו
22.8	14.8%	37.6%	1.5	62.9%	64.4%	48.9%	57.0%	באר שבע
			2.2	61.4%	63.6%	53.1%	62.2%	כנרת
31.5	28.0%	59.5%	5.2	64.6%	69.8%	45.4%	64.1%	יזרעאל
34.4	26.8%	61.2%	4.4	65.0%	69.4%	49.4%	65.8%	חדרה
42.9	16.8%	59.7%	-7.3	59.0%	51.7%	59.0%	51.7%	ירושלים
			6.2	61.8%	68.0%	62.2%	69.1%	אשקלון
20.7	44.8%	65.5%	6.1	57.6%	63.7%	57.1%	64.8%	חיפה
	31.8%	55.6%	5.3	64.3%	69.6%	58.4%	66.6%	השרון
			5.8	66.0%	71.8%	66.4%	72.1%	רחובות
			1.9	70.0%	71.9%	68.6%	70.6%	רמלה
			4.2	66.1%	70.3%	65.0%	70.0%	פתח תקווה
			3.1	64.1%	67.2%	65%	67.5%	תל אביב

כמעט בכל הנפות הפריפריאליות ובשתי קבוצות האוכלוסייה - היהודית והערבית - שיעור התעסוקה בקרב הנשים נמוך משיעור התעסוקה בקרב הגברים

כפי שניתן ללמוד מהטבלה, כמעט בכל הנפות - פריפריאליות ומרכזיות כאחד, ובשתי קבוצות האוכלוסייה - היהודית והערבית (ככל שקיימים נתונים), שיעור התעסוקה בקרב הנשים נמוך משיעור התעסוקה בקרב הגברים. ירושלים חריגה במובן זה, ככל הנראה עקב גודל האוכלוסייה החרדית המתגוררת בעיר.

יצוינו במיוחד הפערים המשמעותיים בין שיעורי תעסוקת נשים ושיעורי תעסוקת גברים באוכלוסייה הערבית. בהקשר זה, הפערים הקטנים ביותר בין שיעורי התעסוקה של הגברים ושל הנשים נמצאו בנפות חיפה (פער של 20.6 נקודות האחוז) ובנפת באר שבע (פער של 22.9 נקודות האחוז). אך בעוד בנפת חיפה הפער הנמוך באופן יחסי נובע משיעורי התעסוקה

¹¹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקר כוח אדם לשנת 2019, לוח 1.22: בני 15 ומעלה, לפי תכונות כוח העבודה, מחוז ונפת מגורים, קבוצת אוכלוסייה ומין.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לוח 8.1: ערבים בני 15 ומעלה לפי תכונות כוח עבודה, צורת יישוב מגורים, מחוז ונפת מגורים, דת ומין, מתוך סקר כוח אדם 2019.

¹² הפער בשיעורי התעסוקה מחושב על ידי שיעור התעסוקה של גברים פחות שיעור התעסוקה של נשים, בנקודות האחוז.

נראה כי בכל הנוגע לפערים מגדריים בשיעורי התעסוקה יש שונות בין הנפות, הן הפריפריאליות והן המרכזיות

הגבוהים יחסית של הנשים הערביות, הרי שבנפת באר שבע הוא נובע משיעורי התעסוקה הנמוכים של הגברים הערבים.

בחינת הפערים המגדריים בשיעורי התעסוקה בקרב כלל האוכלוסייה מלמדת כי הפער המגדרי מצטמצם ככל שמתקדמים לעבר נפות מרכזיות יותר. יחד עם זאת, כאשר בוחנים כל אוכלוסייה בנפרד, זו היהודית וזו הערבית, עולה שונות רבה בין הנפות, הן הפריפריאליות והן המרכזיות יותר, באופן אשר לא מאפשר להצביע על מגמה מובהקת.¹³

להלן ריכוז הנתונים עבור שיעור הבלתי מועסקים והבלתי מועסקות בחלוקה לפי קבוצות אוכלוסייה ונפות. עמודות הפער מייצגות את ההבדל בין שיעור הבלתי מועסקים בקרב גברים לשיעור הבלתי מועסקות בקרב נשים, באוכלוסייה היהודית ובאוכלוסייה הערבית - בנפרד. לשם השוואה, הנתון בסוגריים מתייחס לפער המגדרי באוכלוסייה הכללית.

טבלה 3: שיעורי הבלתי מועסקים לפי קבוצות אוכלוסייה ונפה, 2019¹⁴

נפה	שיעור הבלתי מועסקים בכלל האוכלוסייה			שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה היהודית			שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה הערבית		
	גברים	נשים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים	גברים	נשים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים	גברים	נשים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים
גולן	3.6%	2.2%	1.4	3.7%	3.2%	0.5 (1.4)			
צפת	4.4%	8.2%	-3.8	4.5%	8.6%	-4.1 (-3.8)			
עכו	3.0%	5.8%	-2.8	3.2%	6.4%	-3.2 (-2.8)	3%	5.4%	-2.4
באר שבע	4.5%	3.2%	1.3	3.7%	2.8%	0.9 (1.3)	7.7%	9.2%	-1.5
כנרת	3.8%	6.7%	-2.9	3.6%	6.3%	-2.8 (-2.9)			
יזרעאל	3.0%	3.8%	-0.8	4.0%	3.9%	0.1 (0.8)	1.9%	3.6%	-1.7
חדרה	3.2%	4.5%	-1.3	3.7%	4.8%	-1.1 (-1.3)	2.2%	4.4%	-2.2
ירושלים	3.4%	4.6%	-1.2	4.3%	4.7%	-0.4 (-1.2)	1.7%	4.8%	-3.1
אשקלון	3.7%	4.4%	-0.7	3.9%	4.3%	-0.4 (-0.7)			
חיפה	4.6%	4.0%	0.6	4.6%	3.8%	0.8 (0.6)	4.3%	8.3%	-4

¹³ בבדיקת הקשר בין מרכזיות הנפה לפער המגדרי בשיעור המועסקים/בלתי מועסקים (בנקודות אחוז) באמצעות מתאם ספירמן נמצא קשר שלילי בין מרכזיות הנפה לפער בשיעור המועסקים באוכלוסייה הכללית ($P < 0.05$, $\rho = -0.51$). בשאר קבוצות האוכלוסייה, לא נמצא קשר. הניתוח הסטטיסטי בוצע על ידי חדוה קפלינסקי ממרכז המחקר והמידע של הכנסת.

¹⁴ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקר כוח אדם לשנת 2019, [לוח 1.22: בני 15 ומעלה, לפי תכונות כוח העבודה, מחוז ונפת מגורים, קבוצת אוכלוסייה ומין](#).

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לוח 8.1: ערבים בני 15 ומעלה לפי תכונות כוח עבודה, צורת יישוב מגורים, מחוז ונפת מגורים, דת ומין, מתוך סקר כוח אדם 2019.

שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה הערבית			שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה היהודית			שיעור הבלתי מועסקים בכלל האוכלוסייה			נפה
הפער בשיעור הבלתי מועסקים	נשים	גברים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים	נשים	גברים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים	נשים	גברים	
			1.1-1.0	3.2%	4.3%	1	3.0%	4.0%	השרון
			-0.2 (-0.1)	3.5%	3.2%	-0.1	3.3%	3.2%	רחובות
			0.7 (0.7)	2.7%	3.4%	0.7	3.0%	3.7%	רמלה
			0.3 (0.3)	3.1%	3.4%	0.3	3.0%	3.3%	פתח תקווה
			0.9 (0.9)	3.3%	4.1%	0.9	3.2%	4.1%	תל אביב

אשר לשיעור הבלתי מועסקים, גם כאן כאשר בוחנים את כלל האוכלוסייה הפער המגדרי גדל עם ההתקדמות לעבר נפות מרכזיות יותר. יחד עם זאת, כאשר בודקים כל קבוצת אוכלוסייה בנפרד, עולה מגמה מעורבת. בקרב האוכלוסייה הערבית, שיעור הבלתי מועסקות גדול משיעור הבלתי מועסקים; וזאת בכל הנפות ולא ניתן להצביע על מגמה מובהקת באשר להבדלים בין הנפות הפריפריאליות לנפות המרכזיות. בקרב האוכלוסייה היהודית, ישנן נפות בהן שיעור הבלתי מועסקים גדול משיעור הבלתי מועסקות וישנן נפות שהמצב בהן הפוך.¹⁵

3.1 שכר

מרכז המחקר והמידע של הכנסת הזמין מהלמ"ס עיבוד מיוחד של נתוני שכר (שכר ממוצע ברוטו של שכירים בישראל) על מנת לבחון אותם לפי משתנים שונים:¹⁶ קבוצת אוכלוסייה, נפת מגורים ומין.

עיבוד זה בוצע על סמך נתוני שכר מנהליים של רשות המיסים המחושבים על בסיס שנתי (ולא כפי שמתבצע בסקר כוח אדם, המבוסס על דיווח על נשאלים המתייחס לשלושת החודשים שקדמו לסקר) ומתייחס לכל אוכלוסיית השכירים בני 20 ומעלה. המדובר בחישוב של ממוצע

¹⁵ בבדיקת מתאם ספירמן בין מרכזיות הנפה לפער המגדרי בשיעור הבלתי מועסקים (בנקודות אחוז), נמצא קשר חיובי בין מרכזיות הנפה לפער בשיעור המועסקים באוכלוסייה הכללית ($P < 0.05$, $\rho = 0.55$). יש לציין כי בכל הנפות בדירוג הפריפריאלי הנמוך מדירוג נפת חיפה (למעט נפת באר שבע), נמצא פער שלילי בשיעור הבלתי מועסקים - (כלומר, שיעור הבלתי מועסקות גבוה משיעור הבלתי מועסקים ואילו בנפות בעלות הדירוג הגבוה מנפת חיפה (כולל חיפה) למעט נפת רחובות נמצא פער חיובי - (כלומר, שיעור הבלתי מועסקים גבוה משיעור הבלתי מועסקות). בבדיקת המתאם בחלוקה לפי קבוצות אוכלוסייה - יהודים וערבים, לא נמצא קשר. הניתוח הסטטיסטי בוצע על ידי חדוה קפלינסקי ממרכז המחקר והמידע של הכנסת.

¹⁶ שכר חודשי ממוצע מחושב על פי סך השכר השנתי של שכיר מחולק במספר חודשי העבודה בניגים קיבל שכר, מכל משרות העבודה במהלך השנה.

חודשי, לפי חודשי עבודה בפועל אשר משקפים את כושר ההשתכרות. משכך, אם אדם לא עבד בחלק מהשנה, זה לא יפחית מהשכר הממוצע שלו. הנתונים מתייחסים לשנת 2019.

טבלה 4: נתוני שכר לפי מין ונפה – כלל האוכלוסייה, 2019¹⁷

נפה	שכר חודשי ממוצע		פערי השכר בין גברים לנשים (הפער באחוזים)
	שכירים	שכירות	
גולן	10,295 ש"ח	6,748 ש"ח	3,547 ש"ח (34%)
צפת	11,142 ש"ח	7,736 ש"ח	3,406 ש"ח (30%)
עכו	11,213 ש"ח	7,225 ש"ח	3,998 ש"ח (36%)
באר שבע	11,697 ש"ח	7,996 ש"ח	3,701 ש"ח (32%)
כנרת	11,371 ש"ח	7,403 ש"ח	3,968 ש"ח (35%)
יזרעאל	11,274 ש"ח	7,544 ש"ח	3,730 ש"ח (33%)
אזור יהודה ושומרון	13,091 ש"ח	8,774 ש"ח	4,317 ש"ח (33%)
חדרה	13,092 ש"ח	8,374 ש"ח	4,718 ש"ח (36%)
ירושלים	10,909 ש"ח	8,292 ש"ח	2,617 ש"ח (24%)
אשקלון	12,549 ש"ח	8,088 ש"ח	4,461 ש"ח (36%)
חיפה	13,973 ש"ח	8,808 ש"ח	5,165 ש"ח (37%)
השרון	14,680 ש"ח	9,343 ש"ח	5,337 ש"ח (37%)
רחובות	15,991 ש"ח	10,349 ש"ח	5,642 ש"ח (35%)
רמלה	16,252 ש"ח	10,387 ש"ח	5,865 ש"ח (36%)
פתח תקווה	17,602 ש"ח	11,016 ש"ח	6,586 ש"ח (37%)
תל אביב	16,495 ש"ח	10,728 ש"ח	5,767 ש"ח (35%)

עם ההתקדמות מנפות פריפריאליות לנפות מרכזיות יותר, השכר החודשי הממוצע עולה כמעט באופן עקבי – הן עבור שכירים והן עבור שכירות. ברוב הנפות המרכזיות פערי השכר בין גברים לנשים גדולים מאלה שבנפות הפריפריאליות

מהטבלה עולה כי עם ההתקדמות מנפות פריפריאליות לעבר נפות מרכזיות יותר, השכר החודשי הממוצע עולה כמעט באופן עקבי, הן עבור שכירים והן עבור שכירות. באשר לפערי השכר בין גברים לנשים – ככלל הפער הנומינלי מצומצם יותר בנפות הפריפריאליות בהשוואה לנפות המרכזיות יותר (למעט מחוז ירושלים); בבחינה של הפערים היחסיים בין גברים לנשים עולה כי ברוב הנפות המרכזיות פערי השכר (באחוזים) בין גברים לנשים מעט יותר גבוהים מאלה שבנפות הפריפריאליות.¹⁸

להלן נתוני השכר בפילוח גם לפי קבוצות אוכלוסייה.

¹⁷ דוד לנדאו, מידען ומרכז (בכיר) עיבודים מיוחדים, תחום מידע, שירות ותוכן אינטרנט בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מענה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 22 בפברואר, 2022.

¹⁸ בדיקת הקשר בין גובה הפער למיקום הנפה באמצעות מתאם ספירמן העלתה כי גובה הפער עולה ככל שמתקדמים לעבר נפות מרכזיות יותר למעט הפער המגדרי בחברה הערבית. יתכן שהדבר נובע משיעור תעסוקה נמוך בקרב אוכלוסייה זו. בבחינת שיעור הפער לא נמצא קשר בין מיקום הנפה לגודל הפער. בבדיקת הפרש הממוצעים (באמצעות מבחן t) בין ממוצע השכר בפריפריה לממוצע השכר במרכז נמצאו הבדלים מובהקים באוכלוסייה היהודית בקרב השכירות והשכירים. ($p < 0.01$). הניתוח הסטטיסטי בוצע על ידי חדוה קפלינסקי ממרכז המחקר והמידע של הכנסת.

טבלה 5: נתוני שכר לפי מין ונפה – האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית, 2019

נתוני שכר חודשי ממוצע האוכלוסייה הערבית			נתוני שכר חודשי ממוצע האוכלוסייה היהודית			נפה
פערי השכר בין גברים לנשים	שכירות	שכירים	פערי השכר בין גברים לנשים	שכירות	שכירים	
6,683 ש"ח (59%)	4,628 ש"ח	11,311 ש"ח	3,795 ש"ח (31.4%)	8,298 ש"ח	12,093 ש"ח	גולן
3,661 ש"ח (35.5%)	6,644 ש"ח	10,305 ש"ח	3,426 ש"ח (30.2%)	7,918 ש"ח	11,344 ש"ח	צפת
3,243 ש"ח (34.3%)	6,202 ש"ח	9,445 ש"ח	5,180 ש"ח (36.3%)	9,073 ש"ח	14,253 ש"ח	עכו
3,093 ש"ח (36.2%)	5,451 ש"ח	8,544 ש"ח	4,523 ש"ח (34.3%)	8,674 ש"ח	13,197 ש"ח	באר שבע
4,251 ש"ח (40.9%)	6,137 ש"ח	10,388 ש"ח	3,952 ש"ח (33.2%)	7,938 ש"ח	11,890 ש"ח	כנרת
3,141 ש"ח (33.8%)	6,152 ש"ח	9,293 ש"ח	5,121 ש"ח (36.7%)	8,824 ש"ח	13,945 ש"ח	יזרעאל
3,327 ש"ח (35.7%)	6,003 ש"ח	9,330 ש"ח	6,626 ש"ח (40.6%)	9,707 ש"ח	16,333 ש"ח	חדרה
2,230 ש"ח (27.7%)	5,835 ש"ח	8,065 ש"ח	3,793 ש"ח (30%)	8,815 ש"ח	12,608 ש"ח	ירושלים
5,463 ש"ח (45.4%)	6,570 ש"ח	12,033 ש"ח	4,567 ש"ח (35.8%)	8,197 ש"ח	12,764 ש"ח	אשקלון
3,774 ש"ח (33.6%)	7,457 ש"ח	11,231 ש"ח	5,542 ש"ח (37.1%)	9,384 ש"ח	14,926 ש"ח	חיפה
2,888 ש"ח (30.6%)	6,537 ש"ח	9,425 ש"ח	6,317 ש"ח (38.4%)	10,119 ש"ח	16,436 ש"ח	השרון
4,585 ש"ח (41.6%)	6,431 ש"ח	11,016 ש"ח	5,807 ש"ח (35.6%)	10,503 ש"ח	16,310 ש"ח	רחובות
3,090 ש"ח (34%)	5,984 ש"ח	9,074 ש"ח	6,385 ש"ח (36.8%)	10,949 ש"ח	17,334 ש"ח	רמלה
2,825 ש"ח (31.5%)	6,130 ש"ח	8,955 ש"ח	7,019 ש"ח (38.2%)	11,362 ש"ח	18,381 ש"ח	פתח תקווה
2,719 ש"ח (27.5%)	7,183 ש"ח	9,902 ש"ח	6,023 ש"ח (35.3%)	11,020 ש"ח	17,043 ש"ח	תל אביב

מהטבלה ניתן ללמוד כי בנוגע לאוכלוסייה היהודית - ברוב הנפות המרכזיות, השכר ברוטו הממוצע של נשים גבוה משכרן בנפות הפריפריאליות. עם זאת, שכרם של גברים בנפות אלה גבוה משמעותית משכרן של נשים. ככלל יצוין כי השכר הממוצע ברוטו של גברים גבוה מזה של נשים וזאת בכל הנפות. נוסף על כך, הפער בין השכר של גברים והשכר של נשים עולה בנפות המרכזיות לעומת הנפות הפריפריאליות. אחד ההסברים לפער זה עשוי להיות טמון בהיקפי

המשרה של נשים: בכל הנפות, שיעורי הנשים אשר עובדות במשרה מלאה נמוכים מאלה של גברים.¹⁹

בנוגע לאוכלוסייה הערבית – למעט נפת גולן, השכר ברוטו הממוצע של נשים לא שונה מאוד בין הנפות המרכזיות לנפות הפריפריאליות. קרי, הפערים בין פריפריה ומרכז קטנים יותר באוכלוסייה הערבית בהשוואה לאוכלוסייה היהודית. עם זאת, גם כאן שכרם של גברים גבוה מזה של נשים בכל הנפות, אם כי לא ניתן להצביע על מגמה ברורה: יש נפות מרכזיות בהן הפער בין השכר של גברים לזה של נשים קטן יותר בהשוואה לנפות פריפריאליות ויש גם מקרים הפוכים.

עד כאן הוצגו הנתונים לשנת 2019 – טרם התפרצות משבר הקורונה. בפרק הבא יוצגו הנתונים המעודכנים לשנת 2021. כאמור במבוא, המסמך אינו עורך השוואה בין שתי התקופות.

4. נתוני תעסוקה לאחר התפרצות משבר הקורונה (2021)

ההגבלות שהוטלו למניעת הידבקות בנגיף הקורונה הביאו לירידה בביקושים לעובדים, עסקים רבים צמצמו את מצבת העובדים שלהם ועובדים רבים הוצאו לחופשה ללא תשלום.²⁰ לצד זאת, במהלך התקופה חל שיפור מסוים בפעילות המשק ושוק העבודה הצליח להתגבר על אתגרים מסוימים שאפיינו את המשבר.

להלן ריכוז הנתונים לשנת 2021 על מצב התעסוקה של גברים ונשים בכלל האוכלוסייה, באוכלוסייה היהודית ובאוכלוסייה הערבית, בפילוח לפי נפות. כפי שצוין קודם לכן, גם כאן – הנפות בטבלה זו ובטבלאות ההמשך לאורך המסמך מסודרות לפי סדר פריפריאליות יורד, כפי שמשקף במדד המשולב.

¹⁹ בדיקת הקשר בין גובה הפער למיקום הנפה באמצעות מתאם ספירמן העלתה כי גובה הפער עולה ככל שמתקדמים לעבר נפות מרכזיות יותר למעט הפער המגדרי בחברה הערבית. יתכן שהדבר נובע משיעור תעסוקה נמוך בקרב אוכלוסייה זו. בבחינת שיעור הפער לא נמצא קשר בין מיקום הנפה לגודל הפער. בבדיקת הפרש הממוצעים (באמצעות מבחן t) בין ממוצע השכר בפריפריה לממוצע השכר במרכז נמצאו הבדלים מובהקים באוכלוסייה היהודית בקרב השכירות והשכירים. (p<0.01). הניתוח הסטטיסטי בוצע על ידי חדוה קפלינסקי ממרכז המחקר והמידע של הכנסת.

²⁰ סמדר סומך, אורן תירוש ואלישע בן מאיר, [שוק התעסוקה בשיא משבר הקורונה ולאחריו, מכון ברוקדייל](#), אפריל 2021.

טבלה 6: שיעורי התעסוקה לפי קבוצת אוכלוסייה ונפה, 2021²¹

נפה	שיעור התעסוקה בכלל האוכלוסייה		שיעור התעסוקה באוכלוסייה היהודית			שיעור התעסוקה באוכלוסייה הערבית		
	גברים	נשים	גברים	נשים	הפער בשיעור התעסוקה (בנקודות האחוז)	גברים	נשים	הפער בשיעור התעסוקה (בנקודות האחוז)
גולן	61.7%	50.6%	66.5%	62.6%	3.9			
צפת	59.3%	56.8%	58.6%	57.3%	1.3			
עכו	57.1%	43.2%	63.8%	57.7%	6.1	53.4%	34.5%	18.9
באר שבע	53.5%	46.5%	62.0%	60.8%	1.2	33.4%	13.4%	20.0
כנרת	55.4%	51.7%	60.4%	60.2%	0.2			
יזרעאל	59.9%	44.7%	67.9%	61.0%	6.9	52.8%	29.6%	23.2
חדרה	61.5%	49.3%	69.4%	62.5%	6.9	52.2%	31.0%	21.2
ירושלים	62.1%	44.8%	50.0%	62.9%	-12.9	49.9%	17.8%	32.1
אשקלון	50.3%	59.4%	64.8%	58.6%	6.2			
חיפה	65.3%	58.3%	63.6%	58.2%	5.4	61.0%	48.0%	13.0
השרון	63.4%	58.4%	67.7%	63.0%	4.7	49.7%	37.6%	12.1
רחובות	64.4%	65.2%	68.6%	64.5%	4.1			
רמלה	68.8%	67.1%	70.5%	68.2%	2.3			
פתח תקווה	70.0%	62.3%	68.2%	62.9%	5.3			
תל אביב	67.9%	63.4%	66.5%	62.3%	4.2			

גם ב-2021 נראה כי בכל הנוגע לפערים מגדריים בשיעורי התעסוקה יש שונות בין הנפות, הן הפריפריאליות והן המרכזיות

מהטבלה עולה כי בשתי קבוצות האוכלוסייה ובכל הנפות – פריפריאליות ומרכזיות כאחד, שיעור התעסוקה של נשים נמוך משיעור התעסוקה של גברים. כחריג תצוין נפת ירושלים שבה בקרב האוכלוסייה היהודית שיעור התעסוקה של נשים גבוה מזה של גברים. כאמור לעיל, הסבר אפשרי לכך הוא השיעור הגבוה של אוכלוסייה חרדית המתגוררת בה. בדומה לנתונים שהוצגו לעיל לגבי שנת 2019, באוכלוסייה הערבית ניכר כי הפערים בשיעורי התעסוקה של נשים וגברים גדולים הרבה יותר בהשוואה לאוכלוסייה היהודית. **בחינת הפערים בשיעורי התעסוקה בין גברים לנשים בקרב כלל האוכלוסייה מלמדת על שונות רבה בין הנפות, הן נפות פריפריאליות והן**

נפות מרכזיות יותר.²²

²¹ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

²² בבדיקת מתאם ספירמן בין מרכזיות הנפה לפער המגדרי בשיעור המועסקים (בנקודות אחוז) לא נמצא קשר בין מרכזיות הנפה לפער בשיעור המועסקים בכל קבוצות האוכלוסייה: יהודים, ערבים וכלל האוכלוסייה. כמו כן לא נמצא קשר בין מרכזיות הנפה לפער המגדרי

טבלה 7: שיעורי הבלתי מועסקים לפי קבוצות אוכלוסייה ונפה, 2021²³

שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה הערבית			שיעור הבלתי מועסקים באוכלוסייה היהודית			שיעור הבלתי מועסקים בכלל האוכלוסייה		נפה
הפער בשיעור הבלתי מועסקים	נשים	גברים	הפער בשיעור הבלתי מועסקים	נשים	גברים	נשים	גברים	
			-2.5	10.6%	8.1%	7.8%	5.7%	גולן
			-1.7	8.3%	6.6%	7.4%	5.7%	צפת
0.7	2.5%	3.2%	-0.3	6.0%	5.7%	4.1%	4.4%	עכו
2.9	5.3%	8.2%	1.1	5.1%	6.2%	5.1%	6.6%	באר שבע
			-2.1	7.2%	5.1%	6.4%	5.0%	כנרת
0.6	3.8%	4.4%	-1.3	5.7%	4.4%	5.1%	4.3%	יזרעאל
2.2	3.8%	6.0%	-1.0	5.8%	4.8%	5.1%	5.2%	חדרה
-0.2	7.0%	6.8%	0.5	5.9%	6.4%	5.8%	6.5%	ירושלים
			-0.9	6.3%	5.4%	6.2%	5.5%	אשקלון
-2.0	7.7%	5.7%	1.6	4.0%	5.6%	4.3%	5.5%	חיפה
4.1	1.3%	5.4%	0.4	4.2%	4.6%	3.7%	4.7%	השרון
			1.0	4.5%	5.5%	4.3%	5.4%	רחובות
			-0.9	4.7%	3.8%	5.0%	4.4%	רמלה
			-0.7	4.3%	3.6%	4.1%	3.7%	פתח תקווה
			-0.2	4.8%	4.6%	4.7%	4.6%	תל אביב

מהטבלה לעיל עולה כי בנוגע לנתוני האוכלוסייה היהודית, ברוב הנפות - הן הפריפריאליות והן המרכזיות יותר - שיעור הבלתי מועסקות גדול משיעור הבלתי מועסקים. בקרב האוכלוסייה הערבית המצב הוא הפוך והנתונים מצביעים על כך שלמעט חיפה וירושלים, ביתר הנפות שיעור הבלתי מועסקים גדול משיעור הבלתי מועסקות. עם זאת, יש לסייג כי הנתונים על האוכלוסייה הערבית קיימים רק בעבור 7 נפות. כמו כן נזכיר, כי שיעור הבלתי מועסקים מחושב רק מתוך מי שהוא חלק מכוח העבודה; היות שבחברה הערבית מרבית הנשים כלל אינן חלק מכוח העבודה, שיעור בלתי-מועסקות נמוך יחסית אינו בהכרח משקף שיעור תעסוקה גבוה.²⁴

באוכלוסייה היהודית, ברוב הנפות (בפריפריה ובמרכז) - שיעור הבלתי מועסקות גדול משיעור הבלתי מועסקים.

באוכלוסייה הערבית המצב הפוך, אך בשל שיעורי ההשתתפות הנמוכים של הנשים בכוח העבודה, שיעור נמוך של בלתי מועסקות אינו מבטא בהכרח שיעורי תעסוקה גבוהים.

²³ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

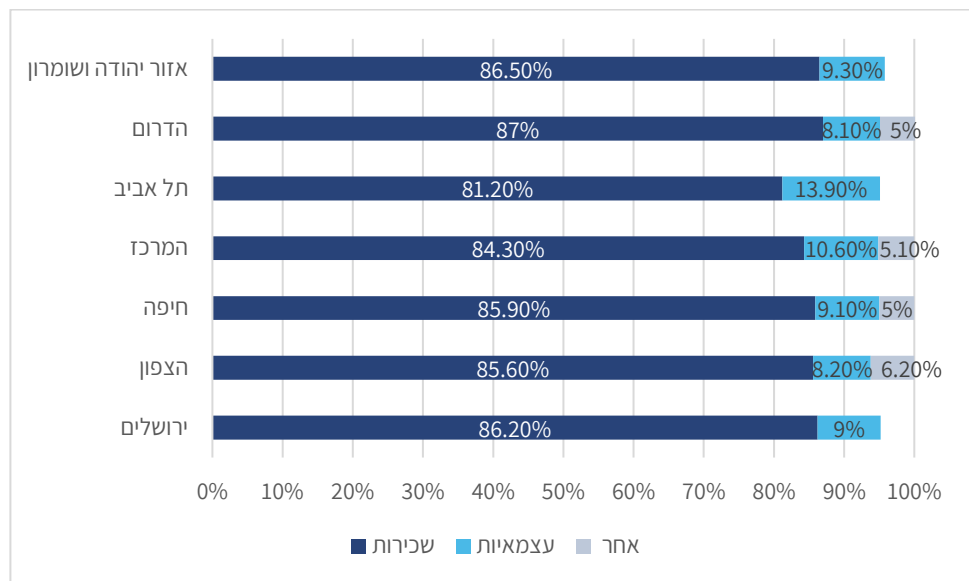
²⁴ יצוין כי לא נמצא קשר בין מרכזיות הנפה לפער המגזרי בשיעור הבלתי מועסקים בכל קבוצות האוכלוסייה.

4.1 מעמד בעבודה

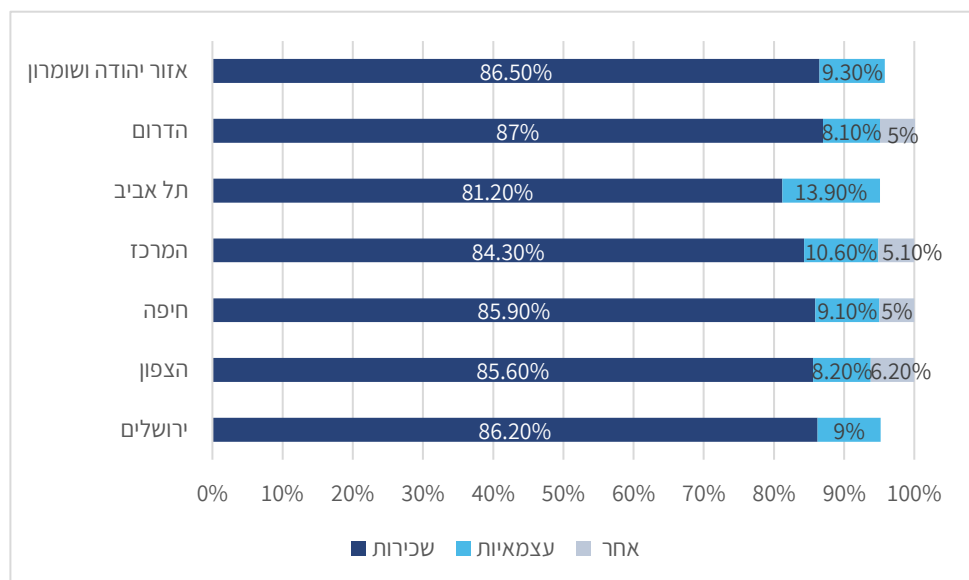
בשנת 2021 - כ-88% מסך המועסקים בישראל היו שכירים, 9% עבדו במעמד של עצמאיים וכ-3% עבדו במעמד "אחר" - חברי קואופרטיב, חברי קיבוץ או בני משפחה ללא תשלום. בתוך כך, נשים הן 50% מסך השכירים (גברים ונשים) ו-42% מכלל העצמאיים.

להלן פילוח הנתונים של נשים וגברים בכלל האוכלוסייה לפי מחוזות ולפי שלושת הקטגוריות של מעמד בעבודה (הנתונים לגבי מעמד בעבודה לא התקבלו ברמת הנפות).

תרשים 1: מעמד בעבודה של מועסקים לפי מין ומחוז - גברים בכלל האוכלוסייה, 2021²⁵

תרשים 2: מעמד בעבודה של מועסקים לפי מין ומחוז - נשים בכלל האוכלוסייה, 2021²⁶

בכל המחוזות שיעור העצמאיות מקרב המועסקות נמוך ביחס לשיעור המקביל בקרב

הגברים. למחוז תל

אביב השיעור הגבוה

ביותר של עצמאיים,

הן בקרב הגברים והן

בקרב הנשים.

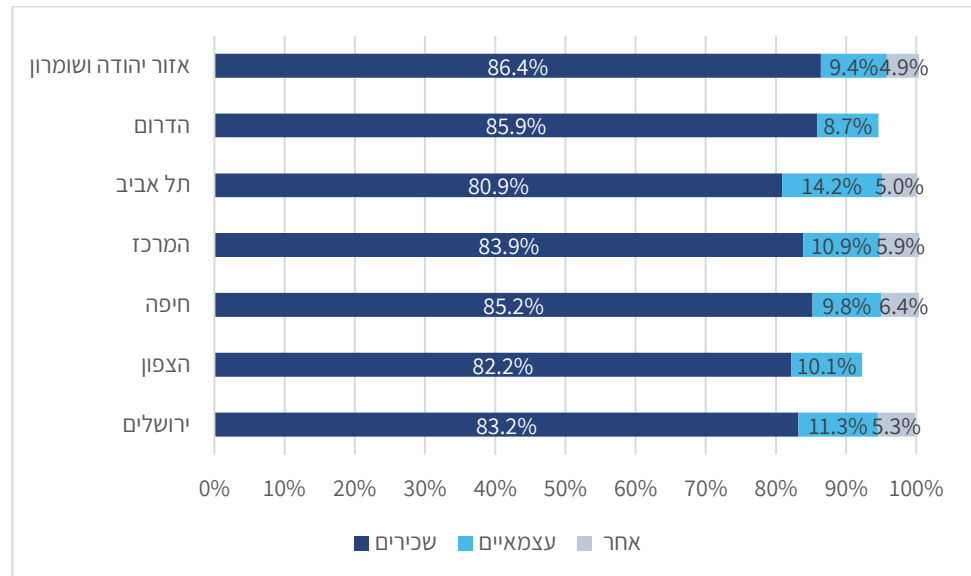
²⁵ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

²⁶ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

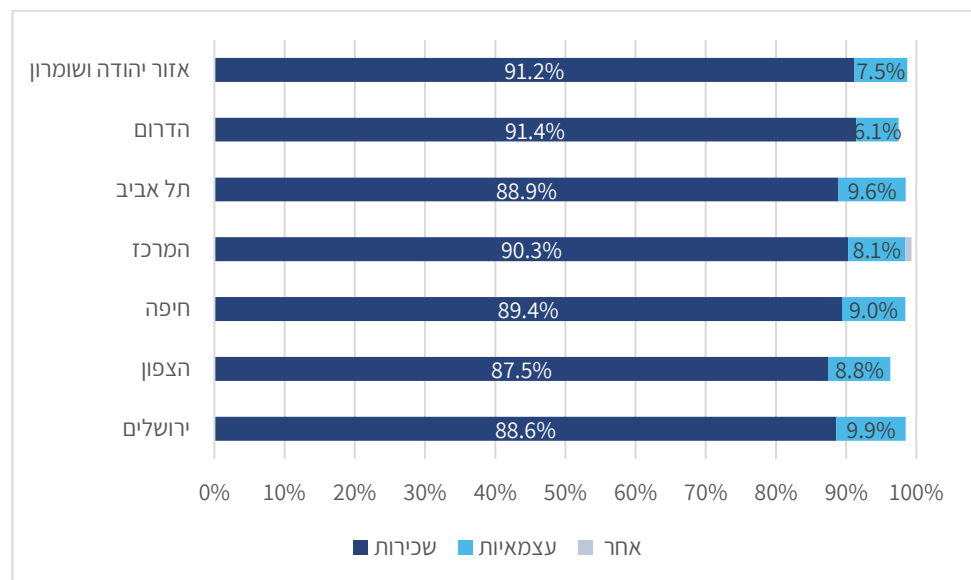
מהתרשימים לעיל עולה כי בכל המחוזות יש פחות עצמאיות מעצמאיים. כפי שנראה, ישנם הבדלים בין המחוזות, אולם לא בולטים הבדלים משמעותיים בין הפריפריה למרכז, למעט מחוז תל-אביב שבו שיעור גבוה יותר מבין המועסקות והמועסקים הם עצמאיים.

תרשים 3: מעמד בעבודה של מועסקים לפי מין ומחוז - גברים באוכלוסייה היהודית,

²⁷2021

תרשים 4: מעמד בעבודה של מועסקים לפי מין ומחוז - נשים באוכלוסייה היהודית, 2021

²⁷ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

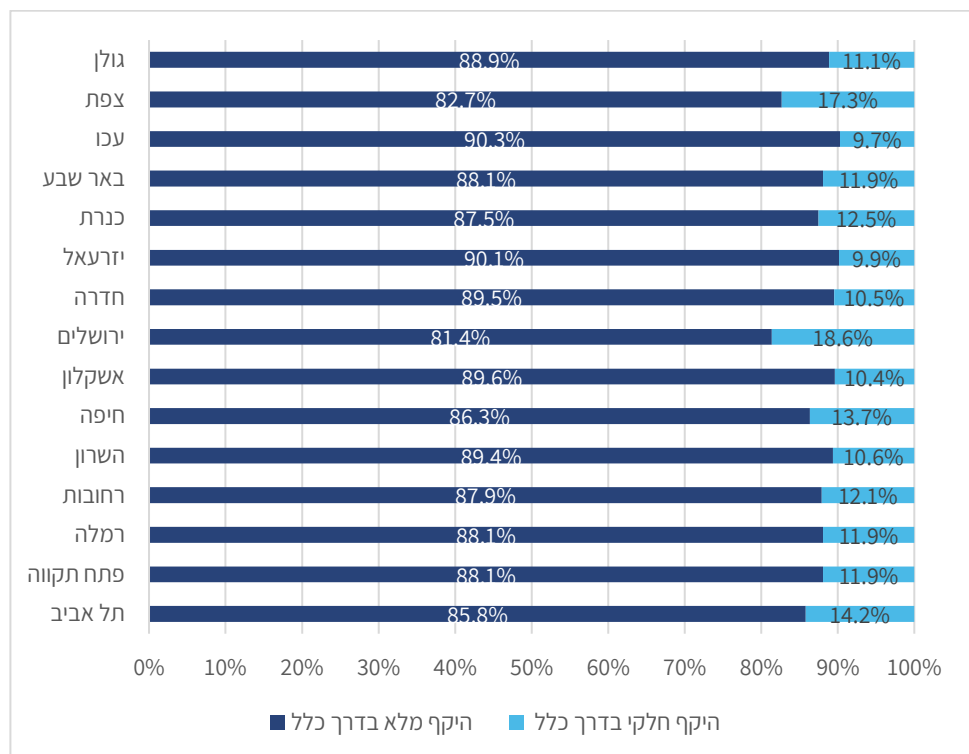
²⁸ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

כאשר בוחנים את המעמד בעבודה של נשים בחברה היהודית בלבד עולה כי ישנה חלוקה דומה לזו של כלל האוכלוסייה. כלומר בכל המחוזות ישנן פחות עצמאיות מעצמאיים. מעניין לציין כי במחוז דרום קיים השיעור הנמוך ביותר של עובדים במעמד זה (הן בקרב גברים והן בקרב נשים). בכל הנוגע לאוכלוסייה הערבית, הנתונים שקיבלנו מהלמ"ס לא מאפשרים לבחון אותה בנפרד מאוכלוסיות אחרות. עם זאת, ממסמכים קודמים שנכתבו בנושא עלה כי כמעט ואין נשים עצמאיות באוכלוסייה הערבית.²⁹

4.2 היקף משרה

בשנת 2021, 80% מסך המועסקים בישראל עבדו בהיקף מלא בדרך כלל ו-20% עבדו בהיקף חלקי. בתוך כך, מתוך אוכלוסיית הגברים המועסקים -90% עבדו בהיקף מלא בדרך כלל ו-10% עבדו בהיקף חלקי. אשר למועסקות, 70% עבדו בהיקף מלא בדרך כלל ו-30% עבדו בהיקף חלקי. להלן פילוח הנתונים ברמת הנפה.

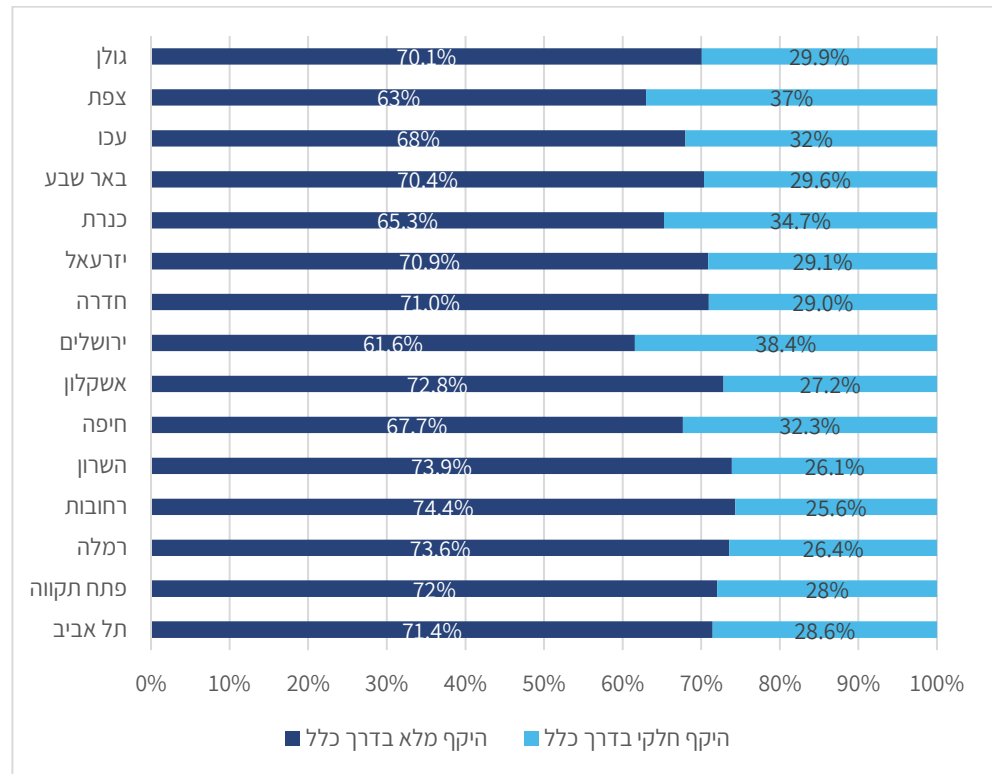
תרשים 5: היקפי משרה לפי נפה, גברים - 2021³⁰

בשנת 2021 - 80% מסך הגברים המועסקים בישראל עבדו בהיקף מלא ו-20% עבדו בהיקף חלקי; בקרב הנשים השיעורים עמדו על 70% ו-30% בהתאמה

²⁹ ראו למשל מיכל לרר, [נתונים על תעסוקת נשים בישראל - השוואה בין מחוזות המרכז למחוזות הפריפריה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 21 באוקטובר 2018.

³⁰ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

תרשים 6: היקפי משרה לפי נפה, נשים - 2021

בכל המחוזות שיעור הגברים העובדים בדרך כלל בהיקף מלא עולה על שיעור הנשים העובדות בדרך כלל בהיקף מלא

מהתרשימים לעיל עולה כי בכל הנפות שיעור הגברים העובדים בדרך כלל בהיקף מלא עולה על שיעור הנשים העובדות בדרך כלל במשרה מלאה. בהתאם, בכל הנפות שיעור הנשים המועסקות בהיקף חלקי עולה על שיעור הגברים העובדים כך. בהקשר זה יצוין כי שתי הנפות עם השיעור הכי גבוה של עבודה במשרה חלקית – גם של גברים וגם של נשים – הן צפת וירושלים. לא קיבלנו מהלמ"ס את פילוח הנתונים הללו תוך הבחנה בין האוכלוסייה היהודית לאוכלוסייה הערבית.

4.3 שכר

מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביקש מהלמ"ס גם את נתוני השכר המעודכנים של גברים ונשים בחלוקה לפי נפות ולפי קבוצות אוכלוסייה. המידע שהתקבל מהלמ"ס נכון לשנת 2020 (ולא לשנת 2021) וכלל גם הבחנה בין קבוצות אוכלוסייה. הטבלאות הבאות מציגה את נתוני השכר הממוצע (סך השכר השנתי של שכיר מחולק במספר חודשי העבודה בגינם קיבל שכר, מכל משרות העבודה במהלך השנה) קודם עבור כלל האוכלוסייה ואחר כך עבור האוכלוסייה היהודית ועבור האוכלוסייה הערבית בנפרד.

טבלה 8: נתוני שכר לפי מין ונפה, כלל האוכלוסייה - 2020³¹

נפה	נתוני שכר חודשי ממוצע		פערי השכר בין גברים לנשים (הפער באחוזים מופיע בסוגריים)
	שכירים	שכירות	
גולן	10,530 ש"ח	6,775 ש"ח	3,755 ש"ח (35.7%)
צפת	11,168 ש"ח	7,743 ש"ח	3,425 ש"ח (30.6%)
עכו	11,288 ש"ח	7,295 ש"ח	3,993 ש"ח (35.3%)
באר שבע	11,812 ש"ח	8,047 ש"ח	3,765 ש"ח (31.2%)
כנרת	11,379 ש"ח	7,454 ש"ח	3,925 ש"ח (34.5%)
יזרעאל	11,387 ש"ח	7,614 ש"ח	3,773 ש"ח (33.1%)
אזור ושומרון	13,141 ש"ח	8,873 ש"ח	4,268 ש"ח (32.5%)
חדרה	13,301 ש"ח	8,394 ש"ח	4,907 ש"ח (36.9%)
ירושלים	10,779 ש"ח	8,328 ש"ח	2,451 ש"ח (22.7%)
אשקלון	12,752 ש"ח	8,186 ש"ח	4,556 ש"ח (35.7%)
חיפה	14,055 ש"ח	8,878 ש"ח	5,177 ש"ח (36.8%)
השרון	14,753 ש"ח	9,441 ש"ח	5,312 ש"ח (36%)
רחובות	16,205 ש"ח	10,452 ש"ח	5,753 ש"ח (35.5%)
רמלה	16,245 ש"ח	10,487 ש"ח	5,758 ש"ח (35.4%)
פתח תקווה	17,763 ש"ח	11,130 ש"ח	6,633 ש"ח (37.3%)
תל אביב	16,853 ש"ח	10,874 ש"ח	5,979 ש"ח (35.4%)

ככלל, בנפות המרכזיות פערי השכר המגדריים גדולים מאשר בנפות הפריפריאליות

מהטבלה עולה כי עם ההתקדמות מנפות פריפריאליות לעבר נפות מרכזיות יותר, השכר החודשי הממוצע עולה כמעט באופן עקבי - הן עבור שכירים והן עבור שכירות. בבחינה של פערי השכר המגדריים עולה כי ברוב הנפות המרכזיות פערי השכר (באחוזים) בין גברים לנשים מעט יותר גבוהים מאלה שבנפות הפריפריאליות.

נתונים אלה של שנת 2020 דומים מאוד לנתוני שנת 2019 (ראו בפרק השני של המסמך).

להלן נתוני השכר בפילוח לפי קבוצת אוכלוסייה.

³¹ דוד לנדאו, מידען ומרכז (בכיר) עיבודים מיוחדים, תחום מידע, שירות ותוכן אינטרנט בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מענה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 22 בפברואר, 2022.

טבלה 9: נתוני שכר לפי מין ונפה – האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית, 2020

נתוני שכר חודשי ממוצע האוכלוסייה הערבית			נתוני שכר חודשי ממוצע האוכלוסייה היהודית			נפה
פערי השכר בין גברים לנשים	שכירות	שכירים	פערי השכר בין גברים לנשים	שכירות	שכירים	
6,700 ש"ח (60%)	4,633 ש"ח	11,333 ש"ח	3,998 ש"ח (32.6%)	8,277 ש"ח	12,275 ש"ח	גולן
3,531 ש"ח (34.6%)	6,673 ש"ח	10,204 ש"ח	3,438 ש"ח (30.3%)	7,923 ש"ח	11,361 ש"ח	צפת
3,312 ש"ח (34.5%)	6,290 ש"ח	9,602 ש"ח	5,107 ש"ח (35.8%)	9,172 ש"ח	14,279 ש"ח	עכו
3,019 ש"ח (34.9%)	5,636 ש"ח	8,655 ש"ח	4,599 ש"ח (34.5%)	8,736 ש"ח	13,335 ש"ח	באר שבע
4,173 ש"ח (40%)	6,266 ש"ח	10,439 ש"ח	3,890 ש"ח (32.8%)	7,960 ש"ח	11,850 ש"ח	כנרת
3,174 ש"ח (33.8%)	6,209 ש"ח	9,383 ש"ח	5,134 ש"ח (36.4%)	8,966 ש"ח	14,100 ש"ח	יזרעאל
			4,309 ש"ח (32.7%)	8,884 ש"ח	13,193 ש"ח	אזור יהודה ושומרון
3,453 ש"ח (36.5%)	6,004 ש"ח	9,457 ש"ח	6,757 ש"ח (40.7%)	9,853 ש"ח	16,610 ש"ח	חדרה
2,068 ש"ח (26.4%)	5,768 ש"ח	7,836 ש"ח	3,672 ש"ח (29.2%)	8,899 ש"ח	12,571 ש"ח	ירושלים
6,075 ש"ח (48.5%)	6,449 ש"ח	12,524 ש"ח	4,661 ש"ח (36%)	8,299 ש"ח	12,960 ש"ח	אשקלון
3,833 ש"ח (33.6%)	7,565 ש"ח	11,398 ש"ח	5,526 ש"ח (36.8%)	9,482 ש"ח	15,008 ש"ח	חיפה
2,929 ש"ח (30.7%)	6,620 ש"ח	9,549 ש"ח	6,245 ש"ח (37.8%)	10,263 ש"ח	16,508 ש"ח	השרון
4,965 ש"ח (43.8%)	6,376 ש"ח	11,341 ש"ח	5,916 ש"ח (35.8%)	10,615 ש"ח	16,531 ש"ח	רחובות
3,011 ש"ח (32.9%)	6,151 ש"ח	9,162 ש"ח	6,265 ש"ח (36.2%)	11,054 ש"ח	17,319 ש"ח	רמלה
2,809 ש"ח (31.2%)	6,201 ש"ח	9,010 ש"ח	7,062 ש"ח (38%)	11,493 ש"ח	18,555 ש"ח	פתח תקווה
2,573 ש"ח (26.2%)	7,245 ש"ח	9,818 ש"ח	6,241 ש"ח (35.8%)	11,186 ש"ח	17,427 ש"ח	תל אביב

מהטבלה ניתן ללמוד כי בנוגע לאוכלוסייה היהודית - ברוב הנפות המרכזיות, השכר ברוטו הממוצע של נשים גבוה משכרן בנפות הפריפריאליות. לצד זאת, השכר הממוצע ברוטו של גברים גבוה מזה של נשים וזאת בכל הנפות. נוסף על כך, פערי השכר המגדריים (באחוזים) רחבים יותר בנפות המרכזיות לעומת הנפות הפריפריאליות.

בנוגע לאוכלוסייה הערבית – למעט נפת גולן, השכר ברוטו הממוצע של נשים לא שונה מאוד בין הנפות המרכזיות לנפות הפריפריאליות. קרי, בקרב הנשים הערביות הפערים בין פריפריה ומרכז קטנים יותר מאשר בקרב הנשים היהודיות. גם בקרב האוכלוסייה הערבית, שכרם של גברים גבוה מזה של נשים בכל הנפות, אך לא ניתן להצביע על מגמה ברורה באשר לגודל הפער.

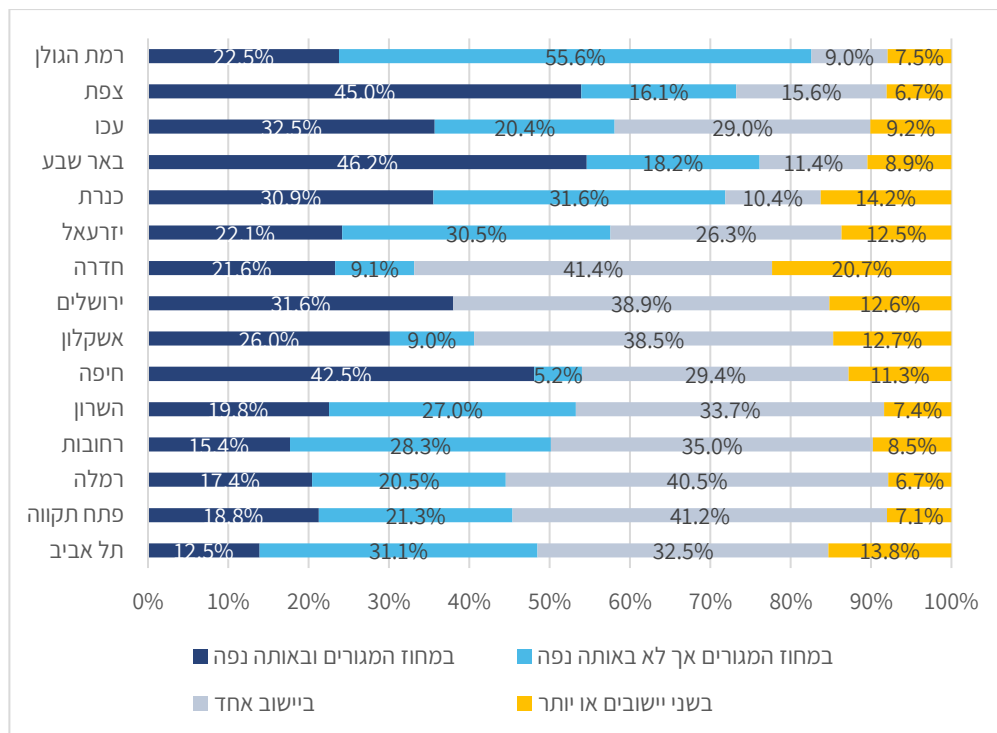
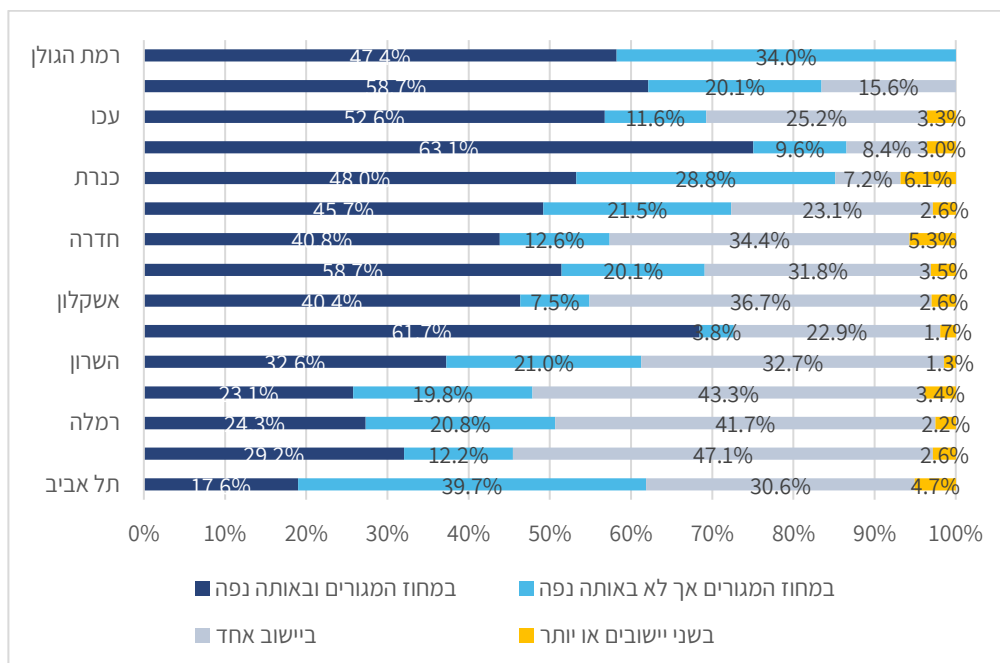
4.4 ניידות לעבודה

אחת הסיבות לפערים בשיעורי התעסוקה בין גברים לנשים נוגעת לאתגר של שילוב בין חיי משפחה ועבודה, אתגר אשר גם היום משפיע על נשים יותר מאשר על גברים. אתגר זה מקבל משנה תוקף באזורי הפריפריה, הן משום שהמרחק בין מקום המגורים למוקדי התעסוקה עשוי להיות גדול יותר, והן משום שהנגישות היחסית נמוכה יותר (נגישות יחסית מוגדרת כאפשרות להגיע לעבודה בתחבורה ציבורית מיישובים שונים בישראל). בהקשר זה יצוין מחקר שנערך בבנק ישראל ממנו עולה כי ברוב יישובי הפריפריה, ובמיוחד ביישובים הערביים, הנגישות היחסית הנמוכה נובעת ממגבלות ההיצע של שירותי התחבורה.³²

מנתוני הלמ"ס עולה כי כ-60% מהעובדים בישראל מועסקים מחוץ ליישוב מגוריהם, זאת תוך סיווג הניידות לעבודה לארבע קבוצות: (1) בתוך נפת המגורים; (2) מחוץ לנפת המגורים אך בתוך מחוז המגורים; (3) מחוץ למחוז המגורים ביישוב אחד; (4) מחוץ למחוז המגורים בשני יישובים או יותר.

בחלק זה של המסמך מובאים נתונים המשקפים את מאפייני הניידות של גברים ונשים לעבודה ביחס למקום מגוריהם, בנפות השונות.

³² רון שהרבני, [לקט ניתוחי מדיניות וסוגיות מחקריות](#), חטיבת המחקר של בנק ישראל, יולי 2018

תרשים 7: שיעור העובדים המועסקים בתוך נפת המגורים, בתוך המחוז, מחוץ למחוז**ביישוב אחד ומחוץ למחוז בשני יישובים, כלל האוכלוסייה – 2021³³****תרשים 8: שיעור העובדות המועסקות בתוך נפת המגורים, באותו המחוז, מחוץ למחוז****ביישוב אחד ומחוץ למחוז בשני יישובים, כלל האוכלוסייה – 2021³⁴**

³³ מרב פסטרנק, ראש תחום סטטיסטיקה של עבודה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במרץ 2022.

³⁴ ש.ם.

ברוב הנפות שיעור המועסקות העובדות בתוך נפת המגורים שלהן גבוה יותר משיעור המועסקים הגברים העובדים בתוך נפת המגורים

משני התרשימים לעיל עולה כי בכל הנפות, פריפריאליות ומרכזיות, שיעור המועסקות העובדות בתוך נפת המגורים שלהן גבוה יותר משיעור המועסקים הגברים העובדים בתוך נפת המגורים שלהם. בהתאם, ברוב המקרים, גברים מועסקים יותר מנשים מחוץ לנפת המגורים – בתוך המחוז או מחוצה לו. חריגות הן הנפות רחובות, רמלה ופתח תקווה, בהן שיעור הנשים אשר נוסעות מחוץ למחוז המגורים שלהם כדי לעבוד ביישוב אחד גדול משיעור הגברים. ממכלול הנתונים ניתן ללמוד כי גברים נוסעים יותר למקום העבודה, בהשוואה לנשים.